Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Flores vltimarum voluntatu[m] non sine sudore collecti p[er] d[omi]n[u]m Rolandinu[m] Bononie[n]sem Juris vtriusq[ue] p[ro]fessore[m] opti[m]e meritu[m] Annexo in calce peculiari quoda[m] ...

Rolandinus <de Passageriis>

Parrhisiis, 1514

De falcidie detractionis a testatore facta phibitione. Rubri. xxix

urn:nbn:de:bsz:31-115460

Visual Library

poſt cū Ange.are.i.d.§.ꝛ ſi ex diſ
parib⁹.inſti.de vulg.ſub dicūt ꝙ
noīati p noīa appellatiua vocant
ꝓ portiōe hereditaria : ꝛ noīati p
noīa ꝓpria vocāt ī viriles.vt no.
in.l.ſi qs teſtamēto.ff.de ſta.libe.
ſm vnā opinionē. Si aūt ſit expſ
ſit teſtator ꝓpria noīa ꝛ appellati
ua:tūc ſcdm cōit docto.dz īſpici
qd pcedit . vt ſi pcedāt noīa ꝓpa
habeat locū.d.l.nōnūq̄.ff.ad tre
bel.ſi vbo appellatiua pcedant / vi
delz dixit teſtator:ꝛ heredes me
os.ſ.Petrū et Johānē iuicē ſub
ſtituo: habeant locū illa iura q̄ di
cūt eaſdē ptes eos hr̄e ī ſubſtōne
q̄s hūt in iſtitutiōe.p q̄ facit.l.ſi
ſeru⁹ cōis.vitia.ff.d ſtipu.ſeruoꝝ
In dubio eñ videt̄ vocati ī ſubſti
tutiōe ſicut ī iſtitutiōe.d.l.ſi plu-
res.ī fi.ff.de vul.et pu.vide lati⁹
d hac matia p Bar.ī.d.l.turpia.
§.fi.ꝛ Ang.are.ī.d.§.ꝛ ſi ex diſpa
rib⁹.ꝛ p glo.ī.d.l.nōnūq̄.ꝛ p glo.
ī.d.l.ſi pl̄es.ꝛ etiā p glo.ī.l.i.C.d
īpu.ꝛ alijs ſub. ¶ Finalr̄ aduerte
ꝙ hec ſubſtō breuiloq̄ ſiue recipro
ca:nō ē ꝓpe ſubſtō p ſe/ſed ē q̄daz
adiectio ſubſtōnis.ſicut dicim⁹ in
ſīri in actiōe d peculio/iſtitoria/ ꝛ
tributoria.l.iij.§.cui cōgruit.ff.d
peculio. Nā iſta ſubſtō ɔtiet vul-
gares/pupillares/ exēplares.ꝛc.
vt.ſ.patuit.ita dicit Bar.ī.d.l.lu
ti⁹ i.i.col. Hic facile itelligi pt q̄-
lr̄ finiat̄ hec ſubſtō.qꝛ eodē mō q̄
ille.ſ.dicte d qb⁹ oib⁹.ſ.ſuis locꝫ
dictū ē. Hec p notitia iſti⁹ breui
loq̄ ſubſtōis ſufficiāt.reliq̄ vide p
dictos doc.in.ſ.allegatꝫ paſſib⁹
Berardus mulert.

Subſti-
tutō bre
uiloqua
an ſit p
ſe ſubſti-
tutio?

¶ Subſtituo vbū quā hēat naturā. Ru.xxviii

SCias tabellio ꝙ
plus ceteris artificibus
idiges in operatiōe tua
lumine rationis:et precipue in vl
timis iudicijs defunctoruz:ī qb⁹
occurrūt aliq̄n vba miſerijs ple-
na.qꝛ ſi ꝓpa ſigtio ignorēt / totū
plerūq̄ ruit teſtatorꝫ iudicium/ꝛ
mltꝫ captiōib⁹ apit: pſerti eñ ex
pedit tibi ad ſubſtōnuz doctrinā
hui⁹ vbi ſubſtituo hr̄e noticiā.qd
ſm diuerſa negocia qb⁹ adiūgit̄:
diuerſa ſigt:ꝛ diuerſos parit effe
ctus. Nā cum gn̄ale vbū ſit.tā ad
directā ſubſtōnē q̄ȝ fideicōmiſſa-
riā trahi pōt.ꝓpt qd ſcire te volo
ꝙ q̄ttuor ſt ſubſtōnes directe/ſcꝫ
vulgarꝫ:pupillarꝫ:exēplarꝫ ꝛ bre
uiloq̄/ī qb⁹ vl̄ aliq̄ eaꝝ ſi apponat̄
hoc vbū ſubſtituo : illi⁹ ſubſtōnis
nature ſe adaptat:ꝛ eā directo iu
re ɔſeruat:nec ptextu huius vbi
ſubſtituo:ſubſtitut⁹ ī illis min⁹ vo
cat̄ iure directo. Compēdioſa vo
ſubſtō ex ſuis directis vbis .ſ.ille
ſit heres/directa ſuat̄ . ſed ſi ī ei⁹
forā iſtō vbuz ſubſtituo/apponat̄
illico eā trāſponit ī fideicōmiſſa-
riā:et ad ius et naturā fideicō.re
torq̄t/ vt tā nō directa:ſꝫ fideicō.
dicatur:et fideicōmiſſi naturā ha
beat et effectū.qꝛ omni tēpore eā
valere facit.probantur hec.C.de
inſti.ꝛ ſub.l.generaliter.§.vltimo
et de īpu.ꝛ alijs ſubſti.l.precib⁹.
et.ff.co.l.coheredi.§.cum filie.et
ff.de legi.l.in ambigua.

¶ Additio. Vide late ea q̄ dixi
ſ.in matia cōpēdioſe ſubſtōis.vſ.
ſecūdo reuoco in dubium quid de
tali ꝛc.dic vt ibi. Per hec eſt ex-
pedita ſubſtōnū pulchra atq̄ dif
ficil̄ matia. Et no.ꝙ d pdictꝫ ſub
ſtitutionib⁹ ē glo.pulchra ī verbo
abſq̄ liberꝫ i.c.raynuti⁹.de teſta.
eſt etiā glo.in vbo ad exēplū.in.§.
q̄ rōne.inſti de pupil.ſub.ꝛ ē glo.
ff.de vulg.et pu.ſup rubrū.itē eſt
glo.ī vbo abſq̄ dductiōe ī.c.i.de
teſta.libro ſexto.Gerard⁹ mulert.

¶ De falcidie dtractionis a teſtatore fctā phibitione. Rubri.xxix.

Iam quattuoꝛ capitula teſtamēti ꝑ chriſti gr̃am expedita habent̃: ſcʒ prohemiū: legata: īſtitutiones: ⁊ ſubſtitutiōes. verum qꝛ ꝓpt̃ hec oīa ꝯtigit plerū𝄐 teſtatoꝛē q̄dā alia volūtarie oꝛdinare / q̄b⁹ poſt moꝛtē aliquid ſpeciale iubet fieri / vel nō fieri precipit: vel prouidet: vel ſpeciali ꝓuiſione alicui periculoſe opponit: vel ſimilia facit. que oīa volūtarias teſtatoꝛis ꝓuidētias appellam⁹. iccirco de illis in quinto capitulo eſt videndū. Sʒ cū iſta ſub cōmuni vł gn̄ali regula ꝓpter eoꝝ īfirmitatē cōprehēdi nō poſſint. opoꝛtet vt ad ſpecialia / preſertim ea que tēpoꝛib⁹ noſtris frequētius occurrere vidimus accedam⁹.

Teſtatoꝛ quēadmodū poſſit legata relinquere

Scias ita𝄐 licitū eſſe per legeʒ falcidiā teſtatori vſ𝄐 ad dodrantē bonoꝝ ſuorū legata relinquere: et nō vltra. ita q̄ heredi īſtituto remaneat integer q̄drās / ſcʒ quarta pars bonoꝝ. ſʒ ſi legata dodrantē .i. tres ꝑtes hereditatis / excedāt. hʒ heres ex lege falcidia poteſtatē defalcare ac detrahere de legatis: ſcʒ de quolibet legato ꝓ rata tantum q̄tū ei deerit ad quartam habendā. vt ipſa quarta integra remaneat apud eū. ſiue ſit heres extrane⁹ ſiue ſu⁹. vt. ff. ad le. fal. l. i. §. ſc̄do capite. ⁊ īſti. e. i. rn̄. ⁊ §. cū aūt rō. et. C. eo. l. ij.

Teſtatoꝛ falcidiam ꝓhibere poteſt.

Et hoc verū ē niſi teſtatoꝛ vetuerit heredi ſuo deducere falcidiam de legatis. vt qꝛ dicat hoc mō. ꝑterea ſciēs q̄s ſit mod⁹ ꝑrimonij mei: ⁊ nō ignarus prohibeo expreſſim heredem meū detrahere falcidiā de legatis. facta em̄ tali ꝓhibitione ceſſabit falcidia: et opoꝛtebit heredeʒ ſtare contentuʒ eo quod ſuperit a legatis / et integre legata ſoluere. niſi hereditatē repudiauerit. vt in auctē. de here. et fal. §. ſi vero expꝛ̄ſſiʒ. col. i. ⁊ ī auctē. ſʒ cū teſtatoꝛ. C. ad. le. fal. Iſtud autem ſcias. q̄ ſi heres īſtitut⁹ eſt de liberis teſtatoꝛis ad quē ſpectat poꝛtio naturalis: ꝑmo ī ꝑaʒ legitimā poꝛtionē ex vniuerſali hereditate deducet. i. tertiā. hoc ē quattuoꝛ vncias. ex reliquis vero octo defalcabit hac lege falcidia ratiōe inſtitutionis quartā: ſcʒ duas vncias reliquas vero ſex diuidet inter legatarios ꝓ rata. vt in aucten. de triente et ſemiſſe. §. hec nos mouerūt. et inſtitu. de leg. fal. §. cum autem. cum ſimilibus.

Fili⁹ an poſſit detrahere duas q̄rtas.

¶ Additio. Ex premiſſis nota q̄ filius pōt habere duas quartas. hoc etiā tenet dn̄s Rolandin⁹. ſ. in rubꝛi. de compendioſa ſubſtitutione. in verſi. ꝑma igit̃ foꝛma hec eſt. ⁊c. Aduerte tn̄ qꝛ de hac queſtione eſt magna altercatio inter gloſatoꝛes iuriſ. vt patet ꝑ gloſaʒ in verbo auferri. in. §. ſi quis autē nō implēs. in autē. de here. et fal. col. i. itē per glo. in. l. quā𝄐. C. de le. falci. et per glo. in verbo falcidie. in. l. papinian⁹. §. meminiſſe. ff. de inof. teſta. et finaliter ꝑ glo. in verbo legitimā. in. c. raynutius. de teſt. Cōmuniter tn̄ gloſe diſtinguūt ſic. aut eſt rogat⁹ fili⁹ de reſtituēdo pure. et nō detrahit niſi vnā quartā. aut de reſtituēdo ſub ꝯditione: et tunc detrahit duas. et iſta opinio eſt approbata de iure canonico. in. c. raynutius: et in c. raynald⁹. de teſtamētis. et hāc opinionē ſuat ꝯſuetudo. vt dicit Bar. in dicta. l. papinian⁹. §. meminiſſe. ff. de inof. teſta. et Bal. ī l. filiū quē habentē. C. fami. herciſ. in verſi. extra oppõit̃ dicitur hic ⁊c. licet nō videat̃ vera de iure ciuili. vt licet videre per bar. ⁊ bal. vbi. ſ. vide etiā late per dn̄m Panoꝛ. ī dicto. c. raynuti⁹. ſr̃ glo. in ꝟbo legitimā. et ibi latiſſime in apoſtil. ſed iux̃ hoc q̄ro ꝑſuppoſi-

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

ta canoniſtraꝝ opinione ꝗ vt dixi ſeruaꝛ de cõſuetudine. quid ſi filiꝰ eſt inſtitutꝰ in re certa: et rogatus de reſtituendo ſub cõditione an detrahat duas quartas. Bal. vbi ſupra rñdet ꝙ nõ: ſʒ ſolā legitimaʒ: qꝛ nõ ē heres vniuerſal'. vt l. lex falcidia. §. nūꝗ. ff. ad legem falcidiā. et ita dicit ſe ſepe conſuluiſſe. Berardus mulert.

Falcidia et trebelliana ĩ quo differāt

¶ Jtē nota differētiā inter hanc falcidiā et trebelliamcā: qꝛ trebellianica hʒ locum cū heres rogaꝛ hereditatē alteri reſtituere: ⁊ tūc detrahiꝛ de vniuerſali hereditate quarta. vt inſti. de fideicõ. heredi. §. ſed qꝛ ſtipulatiões. hec vero falcidia nõ ex vniuerſali hereditate ſed ex ſingularibꝰ deducitur. vt dictum eſt.

Falcidiam an retinere poſſit heres in vna re.

¶ Additio. Circa materiā p̄ntis rubrice reuoco in dubiū an ne heres poſſit retinere falcidiā in vna re. hanc queſtionē ponit glo. in. l. ij. C. de le. falci. et glo. in ꝟbo dodrantē. in fine princi. inſtitu. eo. ⁊ glo. fina. in filium quē habentem C. fa. her. ꝗ glo. oēs tenent ꝙ non ſed debet de ſingulis rebꝰ pro rata detrahere per. d. l. ij. ⁊ l. plautius. ff. ad trebel. cū ſilibꝰ vide latius p dictā glo. ⁊ docto. in. d. l. ij. C. de lege falci. et late p Bar. in l. quartā. ff. ad legē falci. et Ang. are. inſti. eo. in. d. glo. ſup ꝟbū dodrantē. Jn debita autē ex trebelliano vel iure nature. vide notata per docto. in. d. l. filiū quē habentem. C. fa. herciſcū.

Falcidiā ꝗre hodie ꝓhibere poſſit teſtatoꝛ olim vero non.

¶ Cõtra premiſſa dū dictū ē ꝙ teſtatoꝛ poteſt ꝓhibere falcidiaʒ: obiiciꝛ de. l. qḋ de bõis. §. i. ff. ad le. falci. vbi ḋꝛ ꝙ teſtatoꝛ nõ pōt ꝓhibere falcidiā ſolutio. illud ē ḋ iure antiꝗ hodie ꝟo hoc eſt correctū p. d. §. ſi ꝟo expꝛ̄ſſiʒ. i auct. de here. ⁊ falci. Quare autē oliʒ hoc nõ licebat: hodie vero liceat. poteſt queri. bar. ĩ dicta aucten. ſed cum teſtatoꝛ. Jn ſolutione primi contrarij dicit ꝙ ratio eſt. quia. l. quod de bonis ſupra alle. fuit facta tempoꝛe quo erant pagani/ nec vita in alio ſeculo ſperabaꝛ ſed aliud cogitabant/ nec aſpiciebant merita anime: et ideo cogitauerunt ꝙ ſi heres non lucrareꝛ ex aditiõe hereditatis ⁊ ſic teſtamentū remaneret nulluʒ. qḋ eſſet cõtra publicā vtilitateʒ. vt. l. vel negare. ff. quemad. teſta. ape. poſtea vero a tempoꝛe dicte auctē. ſed cum teſtatoꝛ Romanū imperiuʒ erat chꝛiſtianū/ et imperatoꝛ Juſtinianꝰ fuit chꝛiſtianus et ſic ipſe cõſiderabat aliud ſeculum et ſalutē et merita anime. vñ cogitauit ꝙ licet heres non lucrareꝛ aliquid cõmodi pecuniarij: tamen ex eo ſolo ꝙ facit iſtuʒ pium actū adimplendo voluntatem defuncti habet meritū apud deum: et ꝓpter lucrum iſtius meriti cogitauit ꝙ nõ amitteret aditioneʒ hereditatis. et hoc ſatis ꝓbatur in dicto. §. ſi vero expꝛeſſim. in auten. de here. et falci. dum dicit ibi textus lucrū nõ in percipiendo ſʒ ſolūmodo pie agendo habentem ⁊c. Preterea imperatoꝛ ſtatuit ꝙ in iſto caſu quādo ſciliceʒ teſtatoꝛ prohibuit falcidiam detrahi ſi heres repudiat hereditatem: nihilominus teſtamētū remaneat validum/ et vadit ad perſonas enumeratas in auctē. hoc ampliꝰ. C. de fideicõmiſ. vt expꝛeſſe dicit textꝰ in dicto. §. ſi vero expꝛeſſim. et iō hodie hec ꝓhibitio non eſt cõtra publicā vtilitatē: quia non tendit ad interitū teſtamēti. Ex hoc vltimo habes vnum valde ſingulare et menti tenendū: ſm bar. vbi ſupra. habes eñ ꝙ quando teſtatoꝛ ꝓhibet falcidiā legata debentur ſine aditiõe hereditatis: quod eſt contra regulā. l. eam quā. C. de fideicõmiſ. ꝓbaꝛ iſtud predictū ſingulare ĩ dicto. §. ſi vero expꝛeſſim

Legata debētur ſine aditiõe hereditatꝭ qñ teſtatoꝛ prohibuit ḋtrahi falcidiam.

et ibi per Ja. de bel. in. xxi. op. et
per bar. vbi. ſ. et per eundẽ in di-
cta. l. eã quã. et eũdẽ in. d. §. ſi ve-
ro expreſſim. Juxta hoc q̃ro nun
quid idẽ erit in vniuerſali fideicõ
miſſo ꝙ morte confirmetur ſine
vlla hereditatis aditione: et vide
tur ꝙ ſic: quaſi ſit eadẽ ratio. Sꝫ
bal. in. l. filiuz quẽ. C. fa. herciſ. in
penul. colũ. dicit contrariũ: quia
nõ eſt eadẽ ratio. nã fideicõmiſſa
rius vniuerſalis põt cogere here
dem adire: ſi ergo nõ cogit impu-
tet ſibi. vt. C. de fideicõmiſ. l. eam
quã. et. C. ad trebellia. l. nõ iuſtã.
ſed legatarij particulares nõ ha-
bet ius cogendi heredẽ ad adeun
dum. itẽ nec heres vellet adire nil
laturus ex hereditate niſi onera:
et ideo lex ꝓuidet legatarijs etiã
ſine aditiõe hereditatis: quod ſm
eũdẽ Bal. eſt notãdũ. Alij caſus
in quibꝰ debent̃ legata etiaz ſine
aditione hereditatis ponunt̃ per
glo. in dicta. l. eã quã. C. de fidei.
Falcidiam an ꝺtrahat fideicõmiſſarius. ¶ Quero circa premiſſa: vidimꝰ
ꝙ heres detrahit falcidiã regula
riter. qđ fallit in caſibꝰ. put. ſ. di-
cã. quid ꝺ fideicõmiſſario: Bar.
in. l. i. §. deniꝗ. ff. ad trebel. ſic di-
ſtinguit. aut q̃rimꝰ an detrahat a
legatarijs ſingularibꝰ. aut a ſcđo
fideicõmiſſario. Pꝛio caſu/ aut le
gata ſũt relicta a ſe: ⁊ nũꝗ detra
hit vt. l. lex falcidia. §. nunꝗ. ff. ad
legẽ falci. Aut legata ſunt relicta
ab herede/ vel ſimpliciter: et tunc
aut heres detraxit ſibi: et vlteriꝰ
nõ detrahit. dicto §. deniꝗ. verſi.
inde neratius. nec tamẽ tenet̃ fi-
deicõmiſſariꝰ vltra ꝗ habeat. d.
§. deniꝗ. in princi. Aut heres nõ
detraxit: et tunc aut hoc iõ q: nõ
potuit: aut q: noluit aut q: ꝺ hoc
nõ cogitauit: ſꝫ ꝑ errorẽ totũ reſti
tuit. primo caſu quãdo nõ potuit
facto ſuo/ q: coactꝰ adiuit: tunc fi
deicõmiſſariꝰ detrahit. vt. l. mar-
cellꝰ. §. ꝙ ſi ſuſpecta. ff. ad trebel.
Aut nõ potuit ꝓpter naturã reli
ctorũ: vt quia erat teſtamentũ mi
litis/ vel relictũ ad pias cauſas.
de quo latius infra dicaz. et tunc
fideicõmiſſariꝰ nõ detrahit ſicut
nec heres. vt. d. §. deniꝗ. in prin.
ſuccedit ei in locũ heredis. vt. l. q̃
quadraginta. ff. illo titu. Secũdo
caſu qñ nõ detrahit: q: nõ vult: ⁊
tũc aut nõ vult volẽs facere gr̃az
fideicõmiſſario tm̃ ⁊ fideicõmiſſa
riꝰ detrahit. vt. d. ꝟ. inde neratiꝰ
aut volẽs facere gr̃az fideicõmiſ
ſario et legatarijs: tunc nõ detra-
hit. vt colligit̃ ex. d. ꝟſi. inde nera
tiꝰ. ibi dũ dicit/ niſi liberalitatem.
⁊c. Aut dubitat̃. et ĩ dubio (vt di
cit glo. in. d. ꝟſi. inde neratius) vi-
det̃ velle facere gr̃az pꝛio fideicõ
miſſario cui reſtitui. quod placet
Bar. vbi. ſ. quãdo ſciẽs reſtituit
quia donare videt̃. vt. l. cuiꝰ per
errorẽ. ff. de reg. iur. ⁊. l. i. ff. de cõ
dic. inde. ſi autẽ ꝑ errorẽ tũc ſecꝰ.
vt in ſequẽti mẽbꝛo dicã. Tertio
caſu quãdo de hoc non cogitauit
heres: ſed ꝑ errorẽ reſtituit totũ/
tũc fideicõmiſſarius nõ detrahit
vt. d. verſi. inde neratiꝰ. in quo ex
cipit̃ vnus caſus ſcꝫ quãdo in eũ
liberalitas exercet̃. Secundo ca-
ſu ꝑncipali qñ querit̃ vtrũ fideicõ
miſſariꝰ detrahat a ſecũdo fidei-
cõmiſſario vniuerſali: et tunc aut
heres reſtituit coacte: et nõ detra
hit. vt. l. ſi patroni. §. ij. ff. ad tre-
bel. et in hoc differt ſecũdus fidei
cõmiſſariꝰ a legatarijs ſingulari
bus. ſi vero adit ſponte tũc idẽ ꝑ
oĩa. vt. ſ. diſtictũ eſt in legatarijs **Falcidiam an detrahat legatarius.**
ſingularibus. Sed reſtat nunc vi
dere ꝺ legatarijs/ nã ſupꝛa dicta
procedunt in fideicõmiſſarijs. vñ
q̃ro an ne legatariꝰ detrahat/ ſup-
poſito ꝙ tenet grauatꝰ: idẽ bar.
vbi ſupꝛa reſpondet ꝙ nunꝗ de-
trahit/ niſi ei detrahatur. vt. l. lex
falcidia. §. nunꝗ. et. l. penal. ſ. §.
fina. ff. ad legẽ falcidiã. et nota in

l.j.C.cõmunia d legatis. quod li mita ſm Ange.peru.in.§.ſi vero expreſſim.in auct.de here. et falci.colla.j.verſi. de quinto an legatarius.zc.niſi heres nõ detraxerit volens facere gratiã legatario:quia tunc exemplo fideicommiſſarij vniuerſalis ꝑ preat.iura detrahit. que oĩa nota et tene mẽti. ¶ Item quero quid de inſtituto in re certa:idẽ Ange.de peru. vbi ſupra diſtinguit:quia aut aliꝰ nõ eſt vniuerſalit inſtitutꝰ:et tũc cũ loco heredis habeat. vt.l.j.§. ſi ex fundo.cũ ſimilibꝰ.ff.d here. inſti.quartã detrahit exemplo heredis. Aut ẽ vniꝰ vniuerſalit inſtitutꝰ:ꝛtũc cũ loco legatarij habeatur.vt.l.qtiẽs.C.de here.inſti.idẽ de eo quod de legatario iudicemus. ¶ Quero nũc circa ꝓmiſſa an ne teſtator poſſit ꝓhibere trebellianicã ſicut poteſt falcidiam:glo.in verbo ſubſtitutꝰ.in dicto.§. ſi vero expreſſim.et glo.in verbo liceat.in.§.ſed quia ſtipulationes inſti de fideicõmiſ. here. tenẽt ꝙ ſic cum ſint ſimiles effectu.quas glo.tenẽt cõmuniter doctores in dicta auctẽ.ſed cum teſtator. vbi Bartho.Sali.et alij.itẽ Ang.de peru.ꝛ Bar.in dicto.§. ſi vero expreſſim.ꝛ idẽ Bar.in.l.marcellꝰ ff.ad trebellia.in vlti.colum.ſuper punct.illius legis.idem tenet late Ange.arc.in dicto.§.ſed quia ſtipulationes.ſuper dictã glo.in verbo liceat.ꝛ Bal.in.l.filiũ quẽ C.fami.her.in antepe.colũ. Sed gloſa in verbo ceſſat. in dicta aucten.ſed cũ teſtator. et glo.in.l.ſi vt allegas.C.de lege falci. tenẽt contrariũ/volẽtes ꝙ licet teſtator poſſit prohibere falcidiã:nõ tamẽ poteſt prohibere trebellianicã. et hoc tenuit etiam Petrus de bel. ſed tu tene cũ Bartho. et alijs ꝑ textũ. in dicta.l. marcellus.§.qđ autem.ff. ad trebellia. Secundo

Falcidiam an detrahat inſtitutꝰ in re certa:

Trebellianicaz an poſſit ꝓhibere teſtator:

quero an ne legitimã de iure nature debitã: q̃ alias dicit debitũ bonoꝝ ſubſidiũ: teſtator ꝓhibere poſſit ſicut falcidiã ꝛ trebellianicã vt ſupra:glo.in v̓bo ceſſat.in ſe pe.d.auctẽ. ſed cũ teſtator. tenet ꝙ nõ:ꝑ textũ in.l.ſcimꝰ.ꝛ.l.qm in priorıbꝰ.C.de inoffi.teſta.et hoc tenet Bar.et cõiter docto.in.d. auctẽ.ſed cũ teſtator. Tertio q̃ro an ſufficiat tacita ꝓhibitio falcidie ad hoc vt heres falcidiam detrahere non poſſit. pone dixit teſtator volo ꝙ ſoluant tota et integra legata:hãc q̃ſtionẽ fouet Ange.are.inſti.de le.fal.i ꝓn.v̓.quero ſi teſtator dicit vbi finaliter cõcludit ꝙ huiuſmodi tacita ꝓhibitio nõ ſufficit:qđ tenet etiã Ang. peru.in.d.§.ſi vero expſſim.in auc. de heredi.et falci. colla.j.dic latius vt per eos. ¶ Aduerte circa premiſſa qꝛ ad hoc vt cõpetat heredi hoc beneficiũ detrahẽdi falcidiã requiritur ꝙ autea inuentariũ fecerit: quod quomõ fieri debet et intra que tempora vide in l.ſcimus.§. ſin autem dubius. C. de iure delibe. et in auctẽ.de here.et falci.§.hinc nobis ingreſſa. col.j. Si v̓o non facit inuentariũ ĩtra tẽpꝰ a iure ſtatutũ:nõ retinebit falcidiã/ſed cogeť oĩbus creditoribꝰ ꝛ legatarijs ſeu fideicõmiſſarijs inſolidũ oĩa ſoluere non detracta falcidia. imo ẽt ſi credita et legata mẽſurã ſubſtãtie defũcti trãſcẽdãt ex ſua ꝓpria ſubſtãtia oĩa adiplere cogeť.§.v̓o nõ fecerit.in.d.auc.de here.ꝛ fal. Iuxta hoc q̃ro an ne heres rogatꝰ totã hereditatẽ reſtituere nõ faciẽs inuẽtariũ priueť trebellianica ſicut priuať falcidia: Bar.i.d.§.ſi vero nõ fecerit.et idẽ in.d.auctẽ. ſed cũ teſtator.tenet ꝙ nõ.quẽ ſequiť Ange.de peru.in.§.ſi vero expſſim i.d.auc.de here.ꝛ fal. Nõ obſtat duz dicitur ꝙ in omni teſta

Legitimaz iure nature debitam an poſſit prohibere teſtator.

Falcidiã non retinet heres non faciẽs inuẽtariũ

Trebellianicaz an ꝑdat heres non faciẽs inuẽtariũ.

mēto ī quo ceſſat falcidia/ ceſſat
et trebellianica.l.marcellus.§.qđ
autem.ff.ad trebel.quia illud ve-
rū/ ſm eos/quādo falcidia ceſſat
ratione ipſius teſtamēti.ſed in ca
ſu noſtro nō ceſſat ratiōe teſtamē
ti.ſed ꝑpt delictū heredes poſtea
cōmiſſum in non cōficiendo inuē-
tarium.et nos non habem⁹ regu-
lam dicentem in quib⁹ caſibus he
res perdit falcidiam ꝑpter deli-
ctum:perdat ⁊ trebellianicam.er
go non eſt noſtrum legē extēdere.
ita dicunt dicti Bar.et Ange.de
peruſio.vbi.ſ.⁊tenet etiā Bal.in
l.filium quē habētē.C.fami.her
ciſ.in antepe.col.verſi.item que-
ro vtrum heres de reſtituēdo ro-
gatus ⁊c̄.Ex hoc habes differen
tiam vnam inter falcidiam et tre-
bellianicam. Aliā ponit dñs Ro-
landinus.ſ.in preſenti rubrica.in
verſi. item nota differentiam ⁊c̄.
Item quero an filius perdat ſuā
legitimā propter omiſſionē inuē- — *Fili⁹ an ꝑdat legitimā ſuā ꝑpt omiſſionē inuē-tarij.*
tarij.glo.in ꝟbo lucrari in.§.ſi ve
ro non fecerit. in.d.auc.de here.
et falci.⁊ glo.in verbo ſacramen-
to.ī fine.ſ.l.ſcimus.§.ſin autē hoc
aliqs fecerit.in fine.C.de iure de
li.⁊ glo.in verbo naturale.in auc.
hoc amplius.C.de fideicō.tenēt
ꝙ non:et hoc cōmuniter tenēt do
cto.⁊ vult tacite glo.in verbo au-
ferri in §.ſi quis autē non implēs
in.d.auc.de here.et falci.de quo
vide late p Bar.in.d.§.ſi vero nō
fecerit.vbi dicit ſingulariter ꝙ li-
cet non teneaᷓ legatarijs.niſi de-
ducta legitima:teneᷓ tamē credi
torib⁹ hereditarijs:nō facto inuē
tario inſolidū.etiā vltra vires he
reditarias.de q̄ dicit eſſe tex.i.d.
l.ſcimus.§.cum igitur.⁊.§.ſi vero
poſtq̄.qui tex.etiā in filijs loquū
tur.Idē tenet ange.peruſin⁹ in.d.
§.ſi ꝟo nō fecerit.qđ nota.De ma
teria huius inuētarij vide lati⁹ p
ſcribē.in.d.l.ſcimus.et p Bar.in
d.auc.ſed cum teſtator.C.ad.l.
falcidiā.itē per Ange areti.in.§.
extraneis autē.inſti.de here.qua-
li.⁊ dif.⁊ latiſſime p Ange.peru.
in.d.§.ſi ꝟo expͥſſim.in auc.de he
re.⁊ falci.vbi late et ad longū po-
nit modū et ordinē confectionis
huiuſmodi inuētarij.⁊ etiā ſpe.in
titu.de inſtru.edi.§.dicto de ipu-
gnatione teſtamēti ⁊ codicilli di-
cendū reſtat de inuētario ⁊c.ꝟſi.
nunc dicamus de inuētario here-
dis ⁊c.ibi vide lati⁹.An autē cō-
fectio huiuſmodi inuētarij de iu- — *Inuētarij confectio an ſit neceſſaria de iure canonico.*
re canōico ſit neceſſaria:ita vt nō
conficiens inuētarium teneaᷓ vl-
tra vires hereditatiſ.Bal.in.d.l.
ſcim⁹ in prin an.ij.colū.ꝟſi.ſexto
q̄ro nunquid de iure canonico.ſic
diſtinguit:aut loqmur in foro pe
nitētiali/ hoc eſt ꝯſcientie:⁊ tunc
non attendiᷓ inuētariū nec fictio
iuſtiniani q̄ fingit heredē ſubtra-
xiſſe.vt in.d.auc.de heredi.⁊ fal-
ci.§.ſancimus.et ideo licet heres
nō fecerit inuētariū: non tamē te
netur vltra vires bonorū. hoc te-
net etiā Bar.ſup rubrū.ff.de ac-
qui.here. An.de butrio in.c.j.de
ſolutio. Hoſtiē in.ſūma de teſta.§.
pe.verſi.qđ ſi bona.⁊ Johā.and.
i.c.quāq̄.ſup glo.ī verbo dicebat
de vſu.libro ſexto.in nouella.⁊ do
min⁹ Panor.in.c.raynald⁹ in.iij.
col.de teſta.ꝟſi.itē nota ex hoc et
ex textu ꝙ iura canonica ⁊c.vbi
colligit ex hoc ꝙ non ſemp ius ci
uile eſt obſeruādū in foro penitē- — *Ius ciuile non ſemp ē ſeruandū in foro pniale.*
tiali.rō eſt ſm eūdē in caſu nr̄o:q2
ius ciuile ī hoc fundaᷓ ſup ꝑſum-
ptiōe:⁊ nō ſup veritate.ſed ī foro
penitētiali attēdimus veritatē.⁊
de oib⁹ creditur cōfitenti:cū ſolū
agiᷓ de ꝑiudicio aīe ſue.vt.c.ſi-
gnificaſti.ij.de homici.ex q̄ ḡ in
penitentia dicit heres ꝙ nil vſur-
pauit:ceſſat ꝑſūptio iuris ciuilis q̄
fundaᷓ ſup vſurpatiōe.nā verita
te māifeſtata cedit opinio ꝟitati.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

vt i.c. veritate. viij. diſ. Ex his ha
bes vnaꝫ notabilem regulã ꝙ vbi
cunqꝫ ius hũanũ eſt fundatũ ſuꝑ
p̄ſumptione nõ eſt obſeruandũ in
foro aie ſi veritas eſt cõtra p̄ſum
ptionẽ. ꝑ hoc. c. tua nos. d̄ ſpõſa.
et. c. litteras. in. fi. de reſtitu. ſpo.
et. c. a nobis. ij. de ſentẽ. excõ. hec
ille. Aut loqmur in foro iudicia-
rio: et tũc ſubdiſtingue: qꝛ vel lo-
quimur in obligationib⁹ q̄ de iu-
re ciuili non deſcẽdũt ad heredes
niſi quaten⁹ ad eos occaſiõe ma-
leficij ꝑueniſſe. ꝓbaꝛ: de quo in. l.
viii. C. ex delic. defun. de iure ve-
ro canonico heres indiſtincte te-
netur: ꝑuenit aliqd ad eũ vel nõ ſi
in defuncto apparuerint aliqua
ſigna penitẽtie. vt notaꝛ i. c. fi. de
ſepul. ꝑ Panoꝛ. et alios ſcriben.
et hoc caſu etiã nõ teneꝛ heres vl
tra vires hereditarias etiã in fo-
ro iudiciario/ licet nõ fecerit inuẽ
tariũ: hoc tenet Panoꝛ. in. d. c. fi.
in fi. poſt Fe. cõſilio. xxi. per ratio
nẽ iſtã. ex equitate inductuꝫ eſt ꝑ
ius canonicum vt teneatur heres
ex delicto defuncti: ex eadẽ equi-
tate nõ debet teneri etiã vltra vi-
res hereditaries. Aut loqmur in
obligationib⁹ deſcẽdentib⁹ in he-
redes. vt ex cõtractib⁹: ꝛ tũc etiã
in foro eccleſiaſtico ſeruãda ſunt
iura q̄ de iuentario loquũtur. ita
vult Bal. vbi. s̄. et etiã Panoꝛ. in
d. c. fi. i fine. vide eũdẽ Bal. in. d.
l. filiũ quẽ. in penul. colũ. C. fami.
her. ¶ Itẽ quero dũ dictũ eſt ſu-
pra ꝙ teſtatoꝛ põt ꝓhibere falci
diã dũmodo ſciat et nõ ignoret vi
res patrimonij ſui. quid in dubio
an teſtatoꝛ p̄ſumaꝛ ſcire vires p̄ri
monij ſui an ignorare: glo. in ṽbo
nõ ignar⁹. in. d. auctẽ. ſed cũ teſta
toꝛ. dicit ꝙ p̄ſumiꝛ ſcire. vt. C. de
reſcin. vendi. l. qſquis. licet ſit ar.
cõtra inſti. q et ex qb⁹ cau. ma. nõ
poſſunt. §. in fraudẽ. Bar. in. d. au
ctẽ. ſꝫ cũ teſtatoꝛ. circa iſtam que-

Patri- monij ſui vires an ſcire qs p̄ſu- matur.

ſtioneꝫ ita diſtinguit. aut loqmur
in actib⁹ moꝛiẽtiũ: et gn̄aliter te-
ſtatoꝛ p̄ſumiꝛ ignorare vires ſui
p̄rimonij. §. hinc nobis. ṽſi. ſi ei. in
aucten. de here. et falci. ꝛ ar. l. hac
ↄſultiſſima. §. at cũ hũana. C. q te
ſta. fa. poſſunt. ꝛ §. illud. i auc. de
triẽte et ſemiſſe. col. iij. aut loqui-
mur in actib⁹ viuentiũ: ꝛ tũc aut
iſte hꝫ bona que ad eũ de nouo ꝑ
uenerũt: et preſumiꝛ ignorare vi-
res. vt. C. de here. ven. l. q nõdũ.
aut ꝑuenerũt ab antiq: et tũc aut
erãt bona imobilia/ et p̄ſumiꝛ ſci-
re eoꝛũ vires. d. l. quiſqs. C. de re
ſcin. ven. Aut erãt mobilia: ꝛ tũc
ſiqdẽ erãt p̄ſentia p̄ſumiꝛ ſcire:
ſꝫ in abſentia p̄ſumiꝛ ignorare. vt
l. in fraudẽ. i. ff. q et a qbus. Sed
aduerte inqꝫtũ dictũ eſt ꝙ in acti
bus moꝛientiuꝫ p̄ſumiꝛ ignorare
hoc intelligendũ eſt verum niſi ex
aliqua qualitate aliud p̄ſumatur
vtputa ſi detrahi vetuit falcidiã:
ex hoc eñi p̄ſumiꝛ ſciens. vt. d. au
ctẽ. ſꝫ cũ teſtatoꝛ. cũ. d. glo. ſua in
verbo nõ ignar⁹. cõſultũ tñ eſt: vt
dicit idẽ Bar. vbi. s̄. ꝙ in teſtamẽ
to iſta verba ponanꝛ quãdo teſta
toꝛ vult vetare detrahi falcidiaꝫ:
videlicet ſciẽs vires ſui p̄rimonij
et non ignorãs. qd̄ nota tu tabel-
lio. p̄miſſa ſequiꝛ Ang. are. in. d.
§. in fraudẽ. inſti. qui ꝛ ex quibus
cau. ma. nõ poſ. ¶ Ex p̄dictis ha
bes duos caſus i quib⁹ ceſſat fal-
cidia. Prim⁹ ẽ quãdo teſtatoꝛ ex
preſſim prohibuit. Secũd⁹ ẽ quã
do heres non fecit inuentarium.
Adde ꝙ p̄terea ceſſat in teſtamẽ
to militis. l. in teſtamẽto. C. de le
ge falci. Itẽ ceſſat quãdo heres
ſubtiliter agnoſcens ſubſtãtie ſue
menſurã quedã legata preſtat in
ſolidũ. nam tũc neqꝫ ex eis repeti
tio neqꝫ ex alijs ꝑmittiꝛ retentio
auctẽ. ſed cũ teſtatoꝛ. C. illo titu.
Itẽ ceſſat in re ꝓhibita alienari.
auc. ſed in ea re. C. eodẽ. Itẽ i re

Falci- dia in q- bus caſi- bus ceſ- ſet.

lictis ad pias cauſas. vt aucten.
ſimili t. illo codẽ titu. Et nota ꝙ
Relictũ ad pias cauſas quod dicatur:
relictũ ad pias cauſas dicit̃ omne
ꝓpter qđ aīa teſtatoꝛis ſubleuat̃
vł aīa cuiuſcũq; catholici. vł aīa=
tũ coꝛpꝰ icarcerati etiã ꝓ maleſi
cio vt dicit Bal. in. d. auct. ſiliter
qđ dicit notari. ff. de leg. ij. l. ſi qs
titio. ad hoc in auct. vt cũ. de ap.
cog. §. ſi vnũ de predictis. ibi duz
dicit. ipſoꝛũ quoq; aīe ex hac cau
ſa pijſſime ſubleuent̃. et. C. cõmu
nia. de le. l. i. ibi q̄ pijs actibꝰ ſunt
deputata. Itẽ int̃ legata ad pias
cãs ꝯputant̃ oīa q̄ relinquũt̃ pau
peribꝰ/ miſerabilibꝰ/ hoſpitalibꝰ/
eccłijs/ ⁊ ſimilibꝰ. Itẽ qđ relinq̃t̃
pro emẽdandis muris: et pro cu=
ſtodia terre: qꝛ cuſtodiunt̃ oꝛpha=
ni et miſerabiles q̄ ſunt intus. vi=
de latiꝰ ꝑ Bal. vbi. ſ. ⁊ ꝑ Specu.
in titu. de inſtru. edi. §. nũc ṽo ali=
qua. ṽſi. lxiij. qui incipit. et ſcias
Trebellianica an ceſſet in relictꝭ ad pias cauſas:
ꝙ iter relicta. ⁊c. Et nota ꝙ ſicut
falcidia ceſſat in hm̃oi relictꝭ ad
pias cauſas: ſic etiã ceſſat trebel
lianica. ita tenet bal. vbi ſupꝛa. et
Bar. ibidẽ. et idẽ Bar. ⁊ Ang. pe
ru. in §. ſi autẽ heres. in auctẽ. de
eccle. titu. col. ix. ꝑ illũ textũ. dum
dicit omi falcidia ceſſante. idem
tenet ipſe bar. in. l. marcellꝰ. poſt
pꝛin. ff. ad trebellia. ꝑ illuz tex. et
tenet dñs Rolã. ĩ. in rubꝛi. de foꝛ
ma inſtitutionuz extraneoꝝ here=
dũ in fi. ⁊ eſt cõmunis opinio do=
ctoꝛũ. licet glo. in verbo trebellia
nice in. c. i. de teſta. li. vi. videatur
velle ꝯtrariũ. vide latiꝰ ꝑ Spe. in
dicto ti. de inſtru. edi. §. ꝯpẽdioſe.
verſi. ſed cũ deducto. vbi tenet ⁊
firmat opinionẽ bartho. et alioꝛũ
Aduerte tamẽ ꝙ huiuſmodi reli=
cta nõ minuunt quartã iure natu
re debitam. vt dicit glo. in dicta
aucten. ſimiliter. et dicta glo. in
verbo trebellianice. in dicto. c. i. đ
teſtamen. libꝛo. vi. Nam qui vult
exheredato filio eccleſiã heredez
facere: querat aliũ qui ſuſcipiat/
nõ auguſtinũ: et deo ꝓpitio nemi
nem inueniet. xvij. q. vlti. c. vlti.
Ceſſat preterea falcidia ĩ legato
inſtrumẽti. vt. l. ſi pꝛedioꝛũ. C. eo.
Item in dote muliere relicta: qꝛ
ſuã rem recipere videt̃. vt. ff. eo.
cũ dotẽ. et. l. ſed vſufructꝰ. §. i. niſi
in cõmodo foꝛte repũtationis. vt
dicit glo. in. l. in teſtamẽto. C. eo.
per. l. i. §. ſi quis creditoꝛi. ff. eo. et
l. ij. §. idẽ iulianꝰ. ff. đ do. ꝑle. Itẽ
ceſſat in libertatibꝰ relictis. vt. l.
papinianꝰ. §. ſed an et libertates
ff. de inoffi. teſta. Itẽ ĩ relicto bo
noꝛũ ſubſidio. vt. l. ſcimꝰ. poſt pꝛĩ.
C. d inoffi. teſta. Itez ceſſat deli=
cto heredis. l. etiã ſi tacitũ. C. ad
legẽ falci. cũ ſimilibꝰ. Iſtis ſupꝛa
dictis caſibꝰ ceſſat falcidia. que
alias regulariter locũ habet. Et
notant̃ ſupꝛadicti caſus his ver=
ſibꝰ. Falcidiaz ceſſare facit/ pars Verſus
debita natis. Dos/ miles/ vetitũ/
libertas/ ſpõte ſolutũ. Res vetite
vendi/ pietas/ et cartula/ crimen.
Ac heres ſi nõ facit ĩuẽtaria/ ſub
ſit. Hos ṽſus ponit Io. fa. inſti.
de le. fal. in fi. ¶ Pro cõplemẽto
põt q̄ri qđ ꝯputet̃ in quartã fal=
cidie. in quartã trebellianicam. et
in quartaz iure nature debitã: de
hac queſtiõe vide late et pulchꝛe
per Bartho. in. l. in quartã. ff. ad
legẽ falci. et per Bal. in dicta. l. fi
lium quem. C. famu. hercifcun.
Gerardus mulert.

¶ De alienatiõis a te=ſtatoꝛe facta ꝓhibitiõe. Rubꝛica. xxx.

Contingit ali=
quãdo teſtatoꝛẽ here
di ſuo alicuiꝰ rei alie=
nationez ꝓhibere. ad
cuiꝰ rei noticiã diſtin
guẽdũ eſt. qꝛ aut huiuſmodi pꝛo=
hibitio fit ad tempus. aut in per=